

ข้อมูลประกอบการหารือการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ภูมิภาคแอฟริกา (ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

๑. บริบท สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ และแนวโน้มของภูมิภาค

- ภูมิภาคแอฟริกาประกอบด้วย ๕๔ ประเทศ แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มประเทศแอฟริกาเหนือ จำนวน ๖ ประเทศ และกลุ่มประเทศแอฟริกาตอนใต้ทะเลทรายซาฮารา ๔๘ ประเทศ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ อนุภูมิภาค คือ แอฟริกากลาง แอฟริกาตะวันออก แอฟริกาตะวันตก และแอฟริกาตอนใต้
- เป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลาย ทั้งในแง่ของชาติพันธุ์ ศาสนา สังคม และวัฒนธรรม โดยมีภาษาท้องถิ่นมากกว่า ๒,๐๐๐ ภาษา และชนเผ่าต่าง ๆ กว่า ๓,๐๐๐ เผ่าพันธุ์ ในขณะที่เดียวกันก็มีภูมิหลังและประวัติศาสตร์ร่วมกันจากการตกเป็นอาณานิคมของประเทศตะวันตกอย่างยาวนาน และต้องเผชิญกับปัญหาและความท้าทายต่าง ๆ ในลักษณะเดียวกัน เช่น ความยากจน ภัยธรรมชาติ การขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐาน
- เป็นภูมิภาคที่อุดมไปด้วยทรัพยากร ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ แร่ธาตุ ป่าไม้ น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และอัญมณี นอกจากนี้ ยังมีทรัพยากรมนุษย์มากกว่า ๑ พันล้านคน ซึ่งกว่าร้อยละ ๖๐ อยู่ในวัยทำงานที่มีอายุต่ำกว่า ๒๕ ปี คิดเป็นสัดส่วนสูงที่สุดในโลก ซึ่งนอกจากจะเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของแอฟริกาโดยรวมแล้ว ยังเป็นตลาดขนาดใหญ่ และถึงแม้ว่า เศรษฐกิจโลกจะชะลอตัวลง แต่แอฟริกายังคงเป็นภูมิภาคที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง
- ปัจจุบัน ประเทศแอฟริกาส่วนใหญ่ได้ยุติความขัดแย้งทั้งภายในและภายนอก และหันมาเสริมสร้างสันติภาพ ตลอดจนเริ่มพัฒนาประเทศให้เจริญรุดหน้าไปอย่างมาก
- แนวโน้มของความเป็นไปในภูมิภาคแอฟริกาในระยะ ๕ ปีต่อจากนี้ คือ การมุ่งสู่เป้าหมายของการบรรลุ AU Agenda ๒๐๖๓ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ระดับภูมิภาคของสหภาพแอฟริกา (African Union – AU) ที่ให้ความสำคัญกับ (๑) การนำเอาทรัพยากรทั้งหมดของแอฟริกามาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน และ (๒) การทบทวนความผิดพลาดในอดีตของแอฟริกาเพื่อหันกลับมาปรับปรุงตนเองและพยายามพึ่งพาตนเอง โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) ซึ่งจะเป็นโอกาสที่ไทยจะสามารถมีความร่วมมือกับประเทศแอฟริกาในสาขาที่ไทยมีศักยภาพ โดยเฉพาะในด้านการเกษตร และการเผยแพร่แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง
- สถานะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศในภูมิภาคแอฟริกาโดยทั่วไปมีความราบรื่นและไม่มีปัญหาระหว่างกัน แต่ไม่ได้มีความใกล้ชิดกันเท่าที่ควร เนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ (๑) ความห่างไกลทางภูมิศาสตร์ (๒) บริบทด้านการเมืองระหว่างประเทศในอดีตซึ่งไทยไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มประเทศอดีตอาณานิคมหรือร่วมอยู่ในขบวนการสังคมนิยมระหว่างประเทศ เช่นเดียวกับประเทศแอฟริกา เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งของไทยในแอฟริกา เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย เวียดนาม และสิงคโปร์ (๓) การแลกเปลี่ยนการเยือนในระดับสูงระหว่างกันซึ่งยังมีไม่มากนัก และ (๔) การที่ไทยเองจัดลำดับความสำคัญให้แก่ประเทศในภูมิภาคแอฟริกาอยู่ในลำดับท้ายสุด

๒. เป้าหมายและกลยุทธ์ของแต่ละด้าน

Partnership for Sustainable Development → Opportunity + Friendship + Cooperation

เน้นการส่งเสริมความสัมพันธ์กับภูมิภาคแอฟริกาในลักษณะของการเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Partnership for Sustainable Development) เพื่อบรรลุเป้าหมาย “โอกาส มิตรภาพ และความร่วมมือที่ยั่งยืนระหว่างไทยกับแอฟริกา”

- **ด้านการเมือง/ ความมั่นคง**

(๑) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนการเยือนทุกระดับ (๒) ใช้ประโยชน์จากกลไกความร่วมมือต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนความสัมพันธ์และความร่วมมือ (๓) เสริมสร้างและกระชับความสัมพันธ์กับพันธมิตรใหม่ในโลกมุสลิมที่เป็นประเทศสมาชิกองค์การความร่วมมืออิสลาม (Organization of Islamic Cooperation – OIC) ในภูมิภาคแอฟริกา และ (๔) ร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาข้ามชาติ เช่น ยาเสพติด การค้ามนุษย์ การก่อการร้าย โรคระบาด การฟอกเงิน การลักลอบค้าอาวุธ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

- **ด้านเศรษฐกิจ/การค้า/การลงทุน**

(๑) ร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนไทยในการขยายโอกาสด้านการค้าและการลงทุนของไทย (๒) ส่งเสริมให้สถาบันการเงินของไทย อำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรมทางการเงินของภาคเอกชนไทย (๓) ส่งเสริมการค้าข้าว (ไทยส่งออกข้าวร้อยละ ๕๔ ไปยังแอฟริกา) (๔) จัดตั้งสภาธุรกิจไทยกับประเทศแอฟริกา เพื่อเป็นเวทีความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนสองฝ่าย รวมทั้งการทำความตกลงที่เอื้อต่อการค้าและการลงทุน

- **ด้านสังคม/วัฒนธรรม/ประชาชน**

(๑) ส่งเสริมความคุ้นเคยและความเชื่อมโยงระดับประชาชน (๒) เสริมสร้างเครือข่าย Friends of Thailand ในภูมิภาคแอฟริกา

- **ด้านวิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี/นวัตกรรม/พลังงาน/การศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**

(๑) ส่งเสริมความร่วมมือด้านการวิจัยและนวัตกรรมกับประเทศยุทธศาสตร์ในแอฟริกาเพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และสาธารณะ (๒) รวมศูนย์ความรู้จากแอฟริกา และสนับสนุนเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับแอฟริกา รวมทั้งแอฟริกันศึกษาในประเทศไทย (๓) ดูแลสวัสดิภาพและส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนไทย – มุสลิม ในภูมิภาคแอฟริกา

- **ด้านภาพลักษณ์ของไทย (Thailand's branding)**

ส่งเสริมภาพลักษณ์ ความเชื่อมั่น และทัศนคติที่ดีต่อประเทศไทย ซึ่งจะนำไปสู่ความนิยมไทย

- **ด้านความเชื่อมโยงระดับภูมิภาค**

ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างองค์กรระดับภูมิภาค เช่น อาเซียนกับสหภาพแอฟริกา และ อาเซียนกับกรอบความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาคต่าง ๆ ของแอฟริกา ตลอดจนกรอบการประชุม Asia - Africa Summit

- **ด้านความร่วมมือเพื่อการพัฒนา**

(๑) จัดทำโครงการความร่วมมือด้านการพัฒนาที่ตอบสนองต่อความต้องการของแอฟริกาและสอดคล้องกับนโยบายของไทย ให้เป็นโครงการที่ยั่งยืน เป็นรูปธรรม มุ่งเน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่นำไปปฏิบัติได้จริง (๒) ผลักดันความร่วมมือด้านการพัฒนาในเชิงรุก โดยจัดทำโครงการที่ตอบสนองต่อความต้องการด้านยุทธศาสตร์ของไทยต่อประเทศเป้าหมายเพื่อเสนอต่อประเทศแอฟริกา เช่น โครงการตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (๓) ส่งเสริมความร่วมมือกับภาคเอกชนที่ทำธุรกิจกับแอฟริกาให้มีส่วนร่วม และเป็นหุ้นส่วนสำคัญในการทำโครงการ เช่น การจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมด้านการบริการและการโรงแรมภายในโรงแรมในแอฟริกาที่เป็น brand โรงแรมไทย

- **การเปิดสำนักงานใหม่ในภูมิภาค**

ส่งเสริมการเปิดสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ ตลอดจนการแต่งตั้งกงสุลกิตติมศักดิ์ในประเทศแอฟริกาที่มีศักยภาพ

กองแอฟริกา

กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และแอฟริกา